

Leestips

- Genesis 15:1-6 over het geloof van Abraham.
- Exodus 3:1-10 over een teken waardoor God de aandacht trekt voor wie hij is.
- Exodus 6:28-7:25 over enkele tekenen van God ten tijde van de bevrijding van het volk Israël uit Egypte.
- Rechters 6 over een teken van God aan Gideon.
- Psalm 27 over het geloof van iemand in nood.
- I Koningen 8 over de inwijding van de tempel en de functie van de tempel.
- Matteüs 22:1-14 waarin Jezus de toekomst van God vergelijkt met een bruiloft.
- Handelingen 2:43-47 over de tekenen van de apostelen en de gevolgen richting de omgeving.
- I Korintiërs 3:9-16 over hoe in het Nieuwe Testament de volgelingen van Jezus vergeleken worden met Gods tempel.

24

Hoofdstuk 3 Drie ontmoetingen met Jezus Johannes 3 en 4

25

Oog voor de enkeling

Er worden in deze twee hoofdstukken van het Johannes-evangelie drie ontmoetingen van Jezus beschreven. Het zijn ontmoetingen met uiteenlopende figuren – een Joodse wetgeleerde, een Samaritaanse vrouw en een Romeinse beambte. Elk van deze mensen wordt verschillend benaderd door Jezus. De manier waarop Jezus hier met hen omgaat, zegt veel over hem.

Jezus' optreden zegt ook veel over wie God is. Immers, als we Jezus zien, zien we God de Vader (Johannes 1:18). In deze verhalen zien we dat God gericht is op de enkeling. Ook al gaat zijn liefde uit naar de wereld (Johannes 3:16), dit gaat zeker niet ten koste van zijn liefde voor het individu.

Nikodemus ontmoet Jezus

Johannes 3:1-21

Er zijn twee redenen te bedenken waarom Nikodemus Jezus' s nachts opzoekt. Allereerst was de nacht een geschikt moment om eens dieper over dingen door te praten. Het was dan rustig en koel. Bovendien had men dan de tijd. Toentertijd gebeurde het vaker dat gesprekken over diepere dingen van het leven 's nachts plaatsvonden. Een tweede reden waarom deze ontmoeting in de nacht plaatsvindt, is het feit dat men elkaar dan onopvallend kon spreken. Vanwege zijn hoge positie bij Jezus' tegenstanders, had Nikodemus er belang bij om niet al te veel met hem geassocieerd te worden.

Voortdurend zijn er misverstanden tussen de twee. Nikodemus neemt Jezus' uitspraken namelijk steeds letterlijk, terwijl Jezus ze figuratief (geestelijk) bedoelt. Het lijkt er na afloop van het gesprek niet op dat Nikodemus erg veel heeft begrepen van wat Jezus zegt. In Johannes 19:38-42 blijkt dat deze ontmoeting met Jezus toch van grote betekenis is geweest voor hem. Hij zet dan namelijk zijn maatschap-

pelijke positie op het spel door Jezus te begraven. In Johannes 7:45-53 had Nikodemus dat ook al gedaan door, in de kring van Jezus' tegenstanders, op te komen voor Jezus.

Verwerking

Lees de tekst nog eens en noteer dan de volgende symbolen bij de tekst:

- ? als je iets niet begrijpt, ergens vragen bij hebt;
- + als iets je aanspreekt;
- als iets je niet aanspreekt of als je het moeilijk te aanvaarden vindt.

Deel vervolgens met elkaar de '?', de '+' en de '-':

Op www.bijbelbeterbegrijpen.nl kun je een werkblad uitprinten waar deze tekst op A4-formaat staat opgemaakt.

Gespreksvragen

- Voorafgaand aan het verhaal met Nikodemus lezen we dat Jezus wist wat er in de mens omgaat (hoofdstuk 2:23-25). Hoe beoordeel je deze opmerkingen?
- Als je net als Nikodemus de kans had om met Jezus in gesprek te gaan, wat zou je Jezus dan vragen?
- Waarom is Jezus zo cryptisch?
- Hoe vind je vers 16 als je je eigen naam invult i.p.v. 'de wereld'?
- Lees eens Johannes 7:45-53 en Johannes 19:38-42. Wat zegt dat over wat dit gesprek met Nikodemus heeft gedaan?
- Wat vind je van de vergelijking tussen de heilige Geest en de wind: 'je ziet hem niet, maar je merkt wel de uitwerking die hij heeft.' Herken je de uitwerking van de heilige Geest in je eigen leven?

De Samaritaanse vrouw ontmoet Jezus

Johannes 4:1-41

Het was de gewoonte van de Joden om niet dwars door het Samaritaanse land te reizen als ze van Judea naar Galilea (of van Galilea naar Judea) reisden. Ze reisden liever kilometers om dan door dit gebied van 'onreine heidenen' te gaan. Jezus gaat echter dwars door het Samaritaanse land.

De spanningen tussen de Joden en de Samaritanen gaan terug op de Babylonische ballingschap. In het Samaritaanse volk hadden Joden en heidenen zich vermengd. Ook hun godsdienst was een meng-

vorm: hij kende raakvlakken met het Joodse geloof (zo erkende hij de eerste vijf boeken van de Joodse Bijbel), maar hij was vermengd met andere religies. Een groot verschilpunt was de centrale plek van aanbidding. De Joden claimden dat Jeruzalem de enige en juiste plek was, terwijl de Samaritanen dachten dat de berg Gerizim de goede plek was om God te aanbidden.

Joodse rabbi's lieten zich normaal gesproken niet in met vrouwen en zeker niet met Samaritaanse vrouwen. Jezus trekt zich van deze gewoonte niet veel aan. Jezus stapt in zijn ontmoetingen vaker over culturele en sociale grenzen heen. Dat is kenmerkend voor zijn optreden. Naast het feit dat hij als man met vrouwen omgaat, zoekt hij ook tekens contact met achtergestelde groepen zoals hoeren, toloncvangers, soldaten van de bezettingsmacht, vreemdelingen, etc. Dit was revolutionair voor de Joden en voor de Joodse leiders in het bijzonder. Zij hielden zich namelijk ver van zulke onreine en besmette mensen. Immers, waar je mee omgaat daar word je mee besmet, zo was de gedachte.

Water putten was in die tijd een taak voor de vrouw. Normaal gesproken deden vrouwen dit 's ochtends of 's avonds. In ieder geval deden ze dit niet om 12 uur 's middags – het heetste moment van de dag. Dat was de tijd om te gaan eten en/of te gaan rusten. Wellicht ging de vrouw op dit moment water putten om de vrouwen uit haar stad te mijden. Deze Samaritaanse vrouw had namelijk een twijfelachtige reputatie in het dorp, en die reputatie was algemeen bekend, zo blijkt aan het eind van het verhaal.

Levend water was voor de vrouw opborrelend water uit de put. Jezus geeft echter een andere betekenis aan 'levend water'. Zo is er in dit gesprek ook weer het gebruikelijke misverstand tussen Jezus en de gene die hij ontmoet. Dit keer begrijpt de vrouw uiteindelijk wel wat Jezus bedoelt en wie hij is.

Verwerking

Bekijk eens een kaart van Israël in de tijd van Jezus (bijvoorbeeld kaart 5 die je achter in sommige edities van de Nieuwe Bijbelvertaling vindt). Daar is te zien dat Samaria tussen Galilea en Judea in ligt. Het is niet zomaar even een kleine omweg om helemaal om Samaria heen te reizen...

Gespreksvragen

- Wat zegt het je dat Jezus door het Samaritaanse land trekt?
- Wat zegt het over Jezus dat hij alleen bij de put aan het wachten is en daar deze vrouw aanspreekt?

- Op welk moment begrijpt de vrouw wat Jezus haar wil zeggen?
- Hoe zal de vrouw het gevonden hebben dat Jezus de vinger op de zere plek legt? Pijnlijk en vervelend? Of pijnlijk en helend?
- Jezus is tijdens deze ontmoeting minder kritisch dan hij was bij Nikodemus. Waarom?
- Wat zegt het je dat God aan geen plaats gebonden is (vers 21 e.v.)?

Bijbels kernbegrip – Leven

Leven is een kernthema in de Bijbel. God blijkt telkens de God van het leven te zijn. De Bijbel begint er al mee dat God te midden van de machten van chaos leven schept. Steeds blijkt hij ook de onderhouder en beschermer van het leven te zijn (o.a. door de kaders die hij geeft). Keer op keer blijkt dat God het goede op het oog heeft in de levens van mensen. Als mensen willens en wetens tegen Gods bedoelingen ingaan, dan roepen ze de dood over zichzelf af.

Het leven staat dan ook in de Bijbel vaak tegenover de dood. In Jezus Christus heeft God definitief laten zien dat de dood niet het laatste woord heeft, maar het leven. Dit leven is een eeuwig leven. Dat (eeuwige) leven met God begint al hier en nu als iemand gaat geloven. Over het eeuwige leven spreekt het Nieuwe Testament veel meer dan het Oude. Met name Jezus heeft het regelmatig over het (eeuwige) leven. Jezus stelt dat hij het ware leven zelf is en dat wie in hem gelooft deel krijgt aan dit ware (en eeuwige) leven. Jezus gaf zijn leven aan het kruis om mensen deel te laten krijgen aan dit leven.

Een Romeinse beambte ontmoet Jezus

Johannes 4:43-54

Dit is het tweede van de zeven tekenen die Johannes beschrijft. Hier wordt de zoon van een hoveling, een beambte in dienst van de Romeinen, genezen. Misschien is dit een Joodse man geweest, die voor de vijand werkte. Waarschijnlijk is het echter een niet-Joodse man geweest. Uit dit teken blijkt Jezus' macht – zonder bij de zieke aanwezig te zijn, geneest hij de zieke.

Eerst stelt Jezus het geloof van de man op de proef. De man blijkt een groot geloof te bezitten. Hij gelooft Jezus op zijn woord. Zoals vaker

in de Bijbel gaat met de man het hele huis(gezin) geloven. Bij iemands gezin hoorden dan kinderen en familieleden, maar ook het personeel.

Jezus' tekenen en wonderen hebben altijd het goede op het oog. Ze wijzen terug naar de oorspronkelijke bedoelingen van God met het leven van mensen. Jezus brengt namelijk altijd genezing, heling, overvloed, vreugde, leven, etc. Deze tekenen van Jezus wijzen ook vooruit naar de toekomst die God voor mensen in petto heeft.

Verwerking

Bekijk de clip 'man van Nazaret' op basis van beelden van de film *Jesus*. Deze film is uitgebracht in 1950 verschillende talen. Welk beeld roept deze clip op? Hoe komt Jezus op je over?

Op www.bijbelbeterbegrijpen.nl is een link naar deze clip te vinden. Ook vind je daar meer achtergrondinformatie over de 'Jezus-film'.

Gespreksvragen

- Wat zegt het dat deze (waarschijnlijk) heidense man zo'n groot geloof toont? Wil Johannes hiermee wellicht iets zeggen richting de Joden?
- Hoe moeilijk/makkelijk vind je het om Jezus op zijn woord te geloven?

Iedereen is iemand

Een gelijkenis over hoe Jezus mensen ziet

De dirigent van het San Francisco Symphony Orchestra, Pierre Monteux, arriveerde met zijn vrouw en hondje bij een motel waar ze wilden overnachten. Nogal bits werden ze door de eigenares van het motel, die de beroemdheid niet zo gauw herkende, afgewimpeld. 'We zitten vol! Maar goed en wel was het echtpaar onverrichter zake weer vertrokken, of ze realiseerde zich wie deze bijzondere gast wel was. Ze rende naar buiten, bood haar verontschuldiging aan en zei: 'Neem me niet kwalijk, mijnheer, ik zag echt niet dat het iemand was...'

'Pardon, mevrouw,' zei Monteux, 'iedereen is iemand. Au revoir!' En met deze woorden liet hij de eigenares van het motel onthutst achter. (Uit: de wereld wordt een wonder, A.F. Troost, pag. 98)

Gespreksvraag

- Vind je de uitspraak 'iedereen is iemand' kenmerkend voor Jezus? Heb je zelf hier iets aan?

Verdieping

Over het gebruik van het Oude Testament in het Nieuwe Testament

De evangeliën zijn niet goed te begrijpen zonder kennis van het Oude Testament. Ook in het evangelie van Johannes wordt meermalen te beelde tijdens zijn ontmoeting met Nikodemus (Johannes 3:14) dat hijzelf hoog verheven moet worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhooggeheven heeft. Dit verhaal staat beschreven in Numeri 13. Zoals toen de mensen moesten kijken naar de slang om gered te worden, zo dienen mensen te zien op Jezus Christus aan het kruis. Jezus noemt zichzelf de Mensenzoon. Dit is een term die terugslaat op Daniel 7:13-14. Tijdens de ontmoeting met de Samaritaanse vrouw wordt teruggegrepen op Jakob, een van de aartsvaders aan het begin van de geschiedenis van Israël.

Over het belang van water

De thema's uit Johannes worden niet alleen in het Oude Testament behandeld, maar ook in het verdere van het Nieuwe Testament komen ze terug. Zo komt het thema van de bruid en de bruidegom terug in het boek Openbaring (m.n. hoofdstuk 21 en 22). Ook het thema van licht en duisternis komt terug (m.n. in de brieven van Johannes – 1 Johannes 1:1-2:9). Het neerdalen uit de hemel van Jezus Christus komt weer terug in Filippenzen 2:1-11. In de ontmoeting met de Samaritaanse vrouw speelt het putten van water een belangrijke rol. Er zijn nogal wat verhalen in het Oude Testament waarin het ontbreken van water tot grote problemen leidt. Zo verhaalt Numeri 20 van een gebrek aan water. Mozes, de leider van het volk op dat moment, slaat op een steenrots, waardoor iedereen weer te drinken heeft. In de profeten komt dit thema van water en dorst eveneens regelmatig voor. Hier wordt geen letterlijke maar figuratieve dorst mee bedoeld. Tijden van dorst staan voor ellendige tijden. Er worden door de profeten echter tijden aangekondigd van overvloed (bv. Ezechiël 17). Die tijd begint met de komst van Jezus Christus.

Leestips

Exodus 17:1-6 over 'water en dorst' tijdens de woestijnreis van Israël.
Numeri 21:4-9 over het verhaal waar Johannes 3:14 aan refereert.

Psalms 78 over het belang van kennis van de geschiedenis van Israël.
Spreuken 4 over het belang van kennis.

Jesaja 55 – beeldspraak over het feit dat er bij God vervulling van dorst te vinden is.

Daniël 7:13 en 14 over de voorzegging van de komst van de Mensenzoon.

Filippenzen 2:1-11 over het neerdalen uit de hemel van Jezus.

II Timoteüs 3:10-17 over het belang van kennis van de Bijbel.